

Мабільнасць для паляпшэння навучання

Стратэгія развіцця мабільнасці ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі на перыяд да 2020 года

I. Мэты і задачы мабільнасці

Садзейнае высокаэфектыўнай мабільнасці студэнтаў, маладых навукоўцаў, выкладчыкаў і іншых прадстаўнікоў сферы вышэйшай адукацыі першапачаткова было найважнейшай задачай Балонскага працэсу. Высокаэфектыўная мабільнасць накіравана на дасягненне адукацыйных мэт, такіх як удасканаленне кампетэнцый, ведаў і навыкаў уцягнутых бакоў. Яна садзейнічае пашырэнню і паляпшэнню акадэмічнага супрацоўніцтва, распаўсюджванню інавацый і ведаў унутры еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі (EHEA), развіццю інтэрнацыяналізацыі сістэм і інстытутаў вышэйшай адукацыі, а таксама іх удасканаленню шляхам параўнання адна з адной, павышэння магчымасцей працаўладкавання і асобнага развіцця мабільных чалавечых рэсурсаў, умацаванню культурнай ідэнтычнасці Еўропы. Мабільнасць адыгрывае ключавую ролю ў забеспячэнні высокай якасці вышэйшай адукацыі і з'яўляецца асновай для абмену і супрацоўніцтва з іншымі рэгіёнамі свету. У Левенскім/ Лувен-ла-Неўскім Камюніке мы сфармулявалі задачу па развіцці мабільнасці: да 2020 года як мінімум 20 % усіх выпускнікоў у EHEA павінны прайсці перыяд навучання або практыкі за мяжой. У дадатак да нашай папярэдняй дэкларацыі і камюніке і сыходзячы з пастаўленай мэты на 2020 год, мы маем намер прыняць наступныя меры, якія павінны быць рэалізаваны на інстытуцыянальным, нацыянальным або еўрапейскім узроўнях.

II. Меры па рэалізацыі мэт і задач развіцця мабільнасці

1. Мы згодныя, што ўсе краіны-члены Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі распрацоўваюць і ўкараняюць свае ўласныя стратэгіі і палітыку інтэрнацыяналізацыі і мабільнасці з канкрэтнымі мэтамі і вымяральнымі задачамі развіцця мабільнасці.

Яны будуць уключаць мэты мабільнасці, накіраваныя на абмены з партнёрамі ўнутры і за межамі EHEA, канкрэтныя меры па пашырэнні мабільнасці і ліквідацыі перашкод на шляху яе развіцця на аснове ўжо зробленай у гэтым напрамку працы ў адпаведнасці з Лонданскім камюніке. Будуць вызначаны меры па ўдасканаленні працэдур прызнання перыядаў навучання і практыкі, пройдзеных за мяжой, павышэнню якасці моўнай падрыхтоўкі студэнтаў і супрацоўнікаў вну, якія ўдзельнічаюць у праграмах мабільнасці, а таксама меры па паляпшэнні фінансавай падтрымкі. Дадзеныя стратэгіі краін EHEA павінны ўтрымліваць вымяральныя і рэалістычныя задачы развіцця мабільнасці, удасканаленыя інструменты манітрынгу і стратэгіі для інфармавання і прасоўвання магчымасцей мабільнасці.

2. Мы зноў пацвярджаем і канкрэтызуем мэту развіцця мабільнасці, сфармуляваную ў Левенскім/Лувен-ла-Неўскім Камюніке, і вызначаем дадатковыя задачы.

1. Мы ўдакладняем мэту развіцця мабільнасці, пастаўленую ў Левенскім/Лувен-ла-Неўскім Камюніке, наступным чынам.

а) Мы вымяраем фізічную мабільнасць у межах усіх трох балонскіх цыклаў навучання.

b) Мы ўключаем у мэту развіцця мабільнасці перыяды навучання за мяжой, якія адпавядаюць не менш 15 крэдытам Еўрапейскай сістэмы назапашвання і пераносу крэдытаў (ECTS) або тром месяцам у межах любога з трох цыклаў навучання (мабільнасць крэдытаў), а таксама перыяды, на працягу якіх набываецца ступень за мяжой (мабільнасць ступеней).

2. На канферэнцыі ў Левене/Лувен-ла-Неве мы прынялі рашэнне ўключыць у мэту развіцця мабільнасці толькі сыходную мабільнасць. У дадатак да нашай колькаснай мэты па развіцці “сыходнай” мабільнасці выпускнікоў у ЕНЕА, сёння мы хочам таксама прыцягнуць увагу да мабільнасці, накіраванай унутр ЕНЕА; напрыклад, да колькасці залічаных у вну ЕНЕА студэнтаў, якія атрымалі сваю папярэднюю кваліфікацыю за межамі ЕНЕА, як аднаму з магчымых паказчыкаў міжнароднай прывабнасці апошняга. Мы запрашаем Еўрапейскую Камісію (у прыватнасці, Eurostat у супрацоўніцтве з Еўрапейскай статыстычнай сістэмай і яе партнёрамі ў міжнародных арганізацыях) ажыццяўляць збор адпаведных даных з тым, каб мы маглі ацаніць прагрэс у дасягненні мэты па развіцці сыходнай мабільнасці і заснаваць надзейную базу даных па ўваходнай мабільнасці для магчымай пастаноўкі мэт у 2015 годзе.

3. У выніку гэтага, у падтрымку абазначаных паказчыкаў мы просім Еўрапейскую камісію (Eurostat) удасканаліваць збор даных і даваць інфармацыю:

a) аб мабільнасці крэдытаў і ступеней, накіраванай у краіны за межамі ЕНЕА і з гэтых краін;

b) аб розных тыпах мабільнасці (мабільнасці ступеней і крэдытаў), а таксама аб кароткатэрміновай мабільнасці, якая адпавядае менш чым 15 крэдытам або тром месяцам навучання.

Дадаткова, дзе гэта магчыма, краіны ЕНЕА у супрацоўніцтве з Еўрапейскай Камісіяй і арганізацыяй Eurostudent павінны збіраць і даваць даныя:

c) аб мабільнасці маладых навукоўцаў, выкладчыкаў і супрацоўнікаў вышэйшых навучальных устаноў;

d) аб сацыяльным вымярэнні мабільнасці.

3. Мы імкнёмся да адкрытых сістэм вышайшай адукацыі і больш збалансаванай мабільнасці ў ЕНЕА

Наша патрабаванне аб больш збалансаванай мабільнасці датычыцца, у прыватнасці, мабільнасці ступеней, паколькі яна можа аказваць трывалы ўплыў на краіны, якія прымаюць і накіроўваюць, садзейнічаць развіццю і супрацоўніцтву, а таксама стаць прычынай “прытоку мазгоў” з аднаго боку і “збегу мазгоў” з другога. Намаганні, якія былі зроблены ўрадамі і вышэйшымі навучальнымі ўстановамі ў адказ на высокі ўзровень уваходнай мабільнасці ступеней і крэдытаў, заслугоўваюць нашага прызнання і ўвагі з мэтай умацавання ЕНЕА.

Сумесныя адукацыйныя праграмы, міжнародныя летнія школы і рэгіянальныя формы супрацоўніцтва ў вышэйшай адукацыі з’яўляюцца перспектыўнымі інструментамі для падтрымкі рацыянальнага балансу ў плынях мабільнасці. Вяртанню выпускнікоў у краіны пражывання можа садзейнічаць стварэнне прывабных умоў працы і спецыяльных сістэм стымулявання (напрыклад, грантаў для тых, хто вяртаецца).

Для таго каб мець магчымасць лепш ацаніць развіццё мабільнасці ступеней у ЕНЕА і своєчасова рэагаваць на магчымыя негатыўныя наступствы для пэўных краін і рэгіёнаў, мы маем намер у будучым сістэматычна і рэгулярна аналізаваць плыні мабільнасці.

Калі вынікі аналізу будуць паказваць узмацненне дыспрапорцый на працягу больш працяглых перыядаў часу, урады ўсіх зацікаўленых краін павінны сумесна вывучыць прычыны гэтага, уважліва разгледзець перавагі і недахопы канкрэтнага дысбалансу і шукаць рашэнні, калі палічаць неабходным. Можна быць таксама разгледжана магчымасць удзелу некалькіх бакоў у рашэнні пытання.

4. Мы заклікаем краіны-ўдзельніцы Балонскага працэсу імкнуцца да больш збалансаванай мабільнасці паміж Еўрапейскай прасторай вышэйшай адукацыі і краінамі за яе межамі

Мы абавязуемся ў кожнай з нашых краін узмацніць сістэмнае ўзаемадзеянне з краінамі, якія развіваюцца і знаходзяцца на стадыі станаўлення, і прымаць адпаведныя меры для матывацыі большай колькасці еўрапейцаў, у прыватнасці, да навучання, выкладання і навуковай працы ў гэтых краінах. У той жа час, з мэтай павышэння прывабнасці для студэнтаў, маладых навукоўцаў, выкладчыкаў і іншых прадстаўнікоў сферы вышэйшай адукацыі з краін, якія не ўваходзяць у ЕНЕА, мы заклікаем краіны-члены ЕНЕА распрацоўваць новыя адукацыйныя праграмы і эфектыўней прасоўваць праграмы і іншыя ініцыятывы, якія матывуюць да навучання ў ЕНЕА па праграмах мабільнасці.

5. Мы будзем прымаць меры для ліквідацыі наяўных бар'ераў на шляху развіцця мабільнасці.

Нягледзячы на тое, што павышэнне матывацыі студэнтаў, маладых навукоўцаў, выкладчыкаў і іншых супрацоўнікаў да мабільнасці мае першаступеннае значэнне для поспеху любых ініцыятыў па развіцці мабільнасці, усё яшчэ застаецца цэлы шэраг перашкод на розных узроўнях, якія значна ўскладняюць пашырэнне мабільнасці ўнутры і за межамі ЕНЕА. Для ліквідацыі гэтых перашкод мы маем намер прыняць наступныя меры.

1) Па магчымасці максімальна павялічыць фінансаванне ініцыятыў па развіцці мабільнасці і забяспечыць шырокую партатыўнасць грантаў, займаў і стыпендый, якія прадстаўляюцца нашымі краінамі, а таксама працягваць працу па ўдасканаленні абмену інфармацыяй у адносінах партатыўнасці нацыянальных грантаў і займаў на ўсёй тэрыторыі ЕНЕА для дасягнення мэт па развіцці мабільнасці, прынятых на ўзроўні ЕНЕА.

2) Праводзіць працу з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі ў інтарэсах павышэння якасці і адэкватнасці перыядаў мабільнасці з мэтай гарантаваць іх адпаведнасць высокім акадэмічным стандартам, магчымасцям працаўладкавання, а таксама лінгвістычнай і культурнай кампетэнцыям выпускнікоў і высокай кваліфікацыі акадэмічнага складу.

3) Мы просім, каб Еўрапейскі саюз забяспечыў адэкватнае фінансаванне мер па развіцці мабільнасці з адпаведным фінансаваннем шляхам яго адукацыйных праграм. Мы пацвярджаем фінансаванне мер па развіцці мабільнасці з нацыянальных, рэгіянальных і прыватных крыніц і абавязуемся садзейнічаць суфінансаванню¹

4) Мы забяспечым тое, што прынцыпы лісабонскай канвенцыі аб прызнанні кваліфікацый будуць улічаны ў нацыянальных заканадаўствах, а таксама тое, што прызнанне кваліфікацый ці крэдытаў, атрыманых у іншай краіне, будзе ажыццяўляцца на аснове непрадузятага і пазітыўнага падыходу.

5) Мы будзем выяўляць у нашых краінах праблемы, напрыклад, у адносінах выдачы віз, дазваляў на пражыванне і працу ў сферы вышэйшай адукацыі, і будзем прымаць адпаведныя меры, каб зрабіць мабільнасць больш лёгкай. Прыкладам такой працы можа служыць дзейнасць Еўрапейскай камісіі па маніторынгу прагрэсу ў ліквідацыі сістэмных перашкод, якія датычацца ўмоў для акадэмічнай мабільнасці.

6) Мы вітаем працу Еўрапейскай Камісіі, а таксама нацыянальных правадараў дадатковых дапамог, накіраваную на далейшае прасоўванне ідэй і канцэпцый у развіцці мабільнасці, звязаных з нацыянальнымі сістэмамі дадатковага субсідавання ў адносінах мабільнасці супрацоўнікаў сферы вышэйшай адукацыі.

7) Мы забяспечым асаблівую ўвагу і дадатковыя магчымасці мабільнасці ў адносінах груп, якім патрэбна сацыяльная падтрымка, і мы прызнаём важнасць стварэння з гэтай мэтай адпаведных служб падтрымкі студэнтаў.

8) У якасці неабходнай умовы для развіцця мабільнасці і інтэрнацыяналізацыі мы падтрымліваем выкладанне замежных моў на ўсіх узроўнях адукацыі пачынаючы з пачатковага. Мы таксама цалкам падтрымліваем удасканаленне іншамоўнай кампетэнтнасці выкладчыкаў.

6. Мы будзем выкарыстоўваць інструменты гарантыі якасці і празрыстасці для прасоўвання высокаэфектыўнай мабільнасці ўнутры і за межамі Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі без урону бюджэту.

Празрыстасць структур і інструментаў і ўзаемны давер у сістэмах вышэйшай адукацыі ва ўсіх краінах Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі з'яўляецца яе асновай і неабходнай умовай развіцця мабільнасці. Мы заклікаем працягваць працу па ўкараненні структуры кваліфікацый для краін ЕНЕА, сістэмы ECTS і Еўрапейскага дадатка і маем намер умацоўваць патэнцыял Еўрапейскага рэгістра агенцтваў гарантыі якасці (EQAR) шляхам больш эфектыўнага яго выкарыстання як рэферэнтнага інструмента, у прыватнасці, паслядоўна развіваючы ўключаныя ў яго агенствы гарантыі якасці ў адпаведных краінах-членах ЕНЕА.

Акрамя таго, пры правядзенні працэдур акрэдытацыі або прызнання адукацыйных праграм мы павінны звярнуць яшчэ больш увагу на тое, каб прафесійныя перспектывы, якія адкрываюцца перад выпускнікамі праграмы, былі выкладзены дакладна. Мы імкнёмся садзейнічаць гарманізацыі заканадаўства Еўрапейскага Саюза па пытаннях прызнання прафесійных кваліфікацый з ЕНЕА (напрыклад, праз суаднесенасць з вынікамі навучання, садзейнае большай супастаўляльнасці ў прымяненні ECTS як асновы для працэдур прызнання). Мы звяртаемся да Назіральнай групы па Балонскім працэсе (BFUG) з просьбай прыняць актыўны ўдзел у дыялогу з Еўрапейскай камісіяй і нацыянальнымі паўнамоцнымі органамі, якія адказваюць за прафесійныя кваліфікацыі з тым, каб усталяваць эфектыўнае супрацоўніцтва для дасягнення гэтай мэты. Акрамя таго, мы просім BFUG вывучыць магчымасць прадстаўлення агенствам, зарэгістраваным у EQAR, паўнамоцтваў па ацэнцы адпаведнасці ўсталяваных кваліфікацый.

Мы таксама імкнёмся да дыялогу з іншымі рэгіёнамі свету і прапануем наладзіць больш цеснае супрацоўніцтва па пытаннях гарантыі якасці паміж рэгіёнамі, размешчанымі за межамі Еўропы. Мы заклікаем сеткі агенцтваў гарантыі якасці, якія актыўна працуюць у гэтым накірунку, вывучыць магчымасці павышэння празрыстасці і ўзаемнага разумення ўжо наяўных працэдур гарантыі якасці паміж ЕНЕА і краінамі ці рэгіёнамі за межамі Еўропы. Інтэнсіфікацыі глабальнага супрацоўніцтва ў галіне гарантыі якасці можа таксама садзейнічаць уключэнне ў EQAR большай колькасці нееўрапейскіх агенцтваў гарантыі якасці на аснове адпаведнасці іх дзейнасці Еўрапейскім стандартам і рэкамендацыям для гарантыі якасці вышэйшай адукацыі (ESG).

7. Кіруючыся ідэяй развіцця мабільнасці, мы выступаем за тое, каб краіны далі вышэйшым навучальным установам магчымасці для выкарыстання пераваг гнуткай Балонскай структуры, а таксама звялі да мінімуму дзяржаўнае рэгуляванне ў рэалізацыі адукацыйных праграм.

Мы жадаем даць нашым вышэйшым навучальным установам як мага больш свабоды дзеянняў у межах той структуры, якую мы стварылі ў ЕНЕА, для таго каб яны маглі ўмацоўваць супрацоўніцтва адно з адным і лягчэй арганізоўваць сумесныя праграмы. Нацыянальныя нормы не павінны ўскладняць індывідуальную мабільнасць і супрацоўніцтва паміж універсітэтамі. Таму мы будзем пазбягаць жорсткіх прадпісанняў і дадзім магчымасці для большай гнуткасці. Мы будзем падтрымліваць сумесныя ініцыятывы паўнамоцных органаў і агенцтваў гарантыі якасці, накіраваныя на стварэнне працэдур знешняй гарантыі якасці, якія звядуць да мінімуму бюракратычную нагрузку на сумесныя праграмы. Адзіныя акрэдытацыйныя працэдурны, якія замяняюць разнастайныя нацыянальныя працэдурны акрэдытацыі, павінны адпавядаць разнастайным мэтам усіх партнёраў з улікам нацыянальных кантэкстаў.

8. Мы за павышэнне мабільнасці шляхам удасканалення інфармацыі аб адукацыйных праграмах.

У межах нашых нацыянальных сістэм мы ставім сабе задачу скараціць час разгляду заяў на навучанне ад замежных кандыдатаў, стварыць або ўдасканаліць агульнанацыянальны Інтэрнэт-сайт, які будзе інфармаваць аб адукацыйных праграмах вно краіны, а таксама аб наяўных прафесійных службах падтрымкі студэнтаў, і даць на гэтым сайце спасылку на адзіны Інтэрнэт-сайт, прывабны і шырокадаступны для студэнтаў. Акрамя таго, мы даручаем Назіральной Групе па Балонскім працэсе (BFUG) правесці аналіз патрэбаў студэнтаў і вышэйшых навучальных устаноў, сабраць і сістэматызаваць інфармацыю аб наяўных сістэмах залічэння студэнтаў, выявіць прыклады добрай практыкі і вывучыць:

- патэнцыял прымянення адзіных стандартаў апісання адукацыйных праграм;
- шляхі палягчэння доступу да адпаведнай інфармацыі, якія дазваляць пазбягаць дадатковай нагрузкі на вышэйшыя навучальныя ўстановы і найбольш эфектыўна выкарыстоўваць ужо даступную інфармацыю;
- як універсітэты, якія ўдзельнічаюць у майстар-класах у межах праграмы ERASMUS Mundus, або іх правапераемнікі, маглі б супрацоўнічаць у распрацоўцы сумеснай сістэмы залічэння на навучанне, заснаванай на Інтэрнэт-тэхналогіях;
- шляхі садзеяння зацікаўленым краінам-членам ЕНЕА ў распрацоўцы ўласных нацыянальных Інтэрнэт-сістэм залічэння ў вно шляхам бенчмаркінгу добрых практык і магчымасці рэгіянальнага супрацоўніцтва як сродку для распрацоўкі агульных або сумяшчальных сістэм залічэння на аснове Інтэрнэт-тэхналогій;
- магчымасць удасканалення супрацоўніцтва па пытаннях пацвярджэння дакументацыі аб замежных кваліфікацыях з мэтай аказання дапамогі вно падчас працэсу залічэння.

9. Мы будзем удасканальваць інфармаванне аб індывідуальных, інстытуцыяльных і сацыяльных перавагах перыядаў навучання за мяжой.

Мэтавай аўдыторыяй павінны быць бацькі, кансультанты ў галіне кар'еры і студэнты. З мэтай сістэматычнага аналізу пераваг, якія дае мабільнасць індывідуальным удзельнікам і грамадству ў цэлым, у тым ліку ў аспекце магчымасцей працаўладкавання выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў, мы прапануем праводзіць рэгулярныя спадарожныя даследаванні і, у прыватнасці, падрыхтоўку апытанняў выпускнікоў.

10. Мы заклікаем вышэйшыя навучальныя ўстановы:

- прыняць і ўкараніць уласную стратэгію інтэрнацыяналізацыі і садзеяння мабільнасці ў адпаведнасці з профілем вну, пры ўдзеле зацікаўленых бакоў (у прыватнасці, студэнтаў, маладых навукоўцаў, выкладчыкаў і іншы персанал вну);
- звярнуць увагу на мабільнасць і міжнародную кампетэнтнасць прафесарска-выкладчыцкага складу і, у прыватнасці, забяспечыць справядлівае фармальнае прызнанне кампетэнцый, набытых за мяжой, даць прывабныя стымулы для іх больш актыўнага ўдзелу ў ініцыятывах па развіцці інтэрнацыяналізацыі і мабільнасці, а таксама забяспечыць годныя ўмовы працы для мабільнага персаналу;
- стварыць структуры, спрыяльныя мабільнасці, і сістэмныя ўмовы для міжнароднай мабільнасці;
- развіваць іншыя варыянты мабільнасці, такія як, напрыклад, віртуальная мабільнасць, і даць магчымасць немабільным студэнтам атрымаць “міжнародны вопыт, не выязджаючы за мяжу”.

З мэтай інфармавання аб ходзе рэалізацыі выпрацаванай намі стратэгіі мабільнасці, мы просім Назіральную групу па Балонскім працэсе зрабіць справаздачу ў гэтым напрамку на наступнай Міністэрскай канферэнцыі ў 2015 годзе.

Мы разгледзім уплыў нацыянальнай палітыкі ў сферы вышэйшай адукацыі на адукацыйную мабільнасць, а таксама на баланс плыняў мабільнасці. У якасці асновы для такога аналізу краіны-члены ЕНЕА ў сваіх нацыянальных дакладах да наступнай канферэнцыі міністраў дадуць інфармацыю аб распрацоўцы нацыянальных стратэгий, аб прагрэсе ў дасягненні сваіх мэт развіцця мабільнасці, а таксама аб ліквідацыі перашкод на гэтым шляху. Будуць падрыхтаваны справаздачы і зроблены іншыя намаганні для павышэння даступнасці міжнароднасупаўстаўляльных даных па гэтым пытанні з мэтай удасканалення правадзімай палітыкі на аснове аналізу і ацэнкі вопыту іншых краін.